

مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۸

بخش دوم
(مهر تا اسفند)

پژوهشکده شورای نگهبان

سرشناسه: شورای نگهبان

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام، Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۸ بخش دوم (مهر تا اسفند)/تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران پوریا اسماعیل نژاد... [و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۱۰۸ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۳۹-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران پوریا اسماعیل نژاد، محمدرضا اصغری شورشانی، احمد تقی‌زاده، عباسحسن خانی، سیداحمد حسینی پور، سیدعلی حسینی پور،

فرزانه خدائی، سمیرا خزائی، مهدی رجائی...

موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات

موضوع: Shoraye negahban -- Publication of proceeding

موضوع: شورای نگهبان -- مصوبات

موضوع: Shoraye negahban-- Resolution

شناسه افزوده: اسماعیل نژاد، پوریا، ۱۳۷۱-

شناسه افزوده: شورای نگهبان. پژوهشکده شورای نگهبان

رده بندی کنگره: KMH۲۵۱۲

رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۴۴۶۸۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲

تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۵۰۰۷۰

نماینده: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

پژوهشکده شورای نگهبان

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران

(به ترتیب حروف الفبا):

پوریا اسماعیل نژاد، محمدرضا اصغری شورشانی، احمد تقی‌زاده

عباس حسن خانی، سیداحمد حسینی پور، سیدعلی حسینی پور، فرزانه خدائی، سمیرا
خزائی، مهدی رجائی، سعید رحمانیان، مصطفی شاکری، حمید فعلی، کاظم کوهی اصفهانی،
محمدعلی محسنی، سید سلمان مرتضوی، محمد مهاجری، محمدمیثم نداف پور، حمید نظریان.
پیاده‌سازی و تنظیم (به ترتیب حروف الفبا):

محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمدحسین نادری، رضا نادری‌زاده، ابوالفضل ولی‌خانی
و سعید همت‌یار

مدیر پروژه: دکتر کاظم کوهی اصفهانی (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام)

طراحی و صفحه‌آرایی: ملیحه کربلایی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۳۹-۱

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: ۱۴۰۳ - تیراژ: ۵۰۰ جلد

ccri.ac.ir

nashr-rc.ir

تهران: انتشارات شهید بهشتی (۶)، خیابان شهید سرافراز، کوچه پنجم پلاک ۱۱، کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲

* فهرست *

مقدمه	۹
جلسه ۱۳۹۸/۷/۱۰	۱۳
■ طرح ساماندهی صنعت خودرو (اعاده شده از شورای نگهبان)	۱۴
■ لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی (اعاده شده از شورای نگهبان)	۲۱
■ طرح استفساریه بند (ه) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور	۳۳
■ طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۴۳
■ لایحه اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی (اعاده شده از شورای نگهبان)	۶۸
جلسه ۱۳۹۸/۷/۱۷	۶۹
■ لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مشترک ایمنی مدیریت سوخت مصرف شده و ایمنی مدیریت پسماند پرتوزا (اعاده شده از شورای نگهبان)	۷۰
■ طرح تعیین تکلیف کارشناسان بیمه کشاورزی (اعاده شده از شورای نگهبان)	۷۲
■ طرح اصلاح مواد (۱) و (۱۰) قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه های سیاسی (اعاده شده از شورای نگهبان)	۸۴
■ طرح استفساریه تبصره (۱) ماده (۱۳) قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات	۱۰۷
جلسه ۱۳۹۸/۷/۲۰	۱۱۷
■ لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مشترک ایمنی مدیریت سوخت مصرف شده و ایمنی مدیریت پسماند پرتوزا (اعاده شده از شورای نگهبان)	۱۱۸
■ طرح تشکیل وزارت بازرگانی	۱۵۳
جلسه ۱۳۹۸/۷/۲۴	۱۶۳
■ لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مشترک ایمنی مدیریت سوخت مصرف شده و ایمنی مدیریت پسماند پرتوزا (اعاده شده از شورای نگهبان)	۱۶۴
■ لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان	۱۸۱
جلسه ۱۳۹۸/۸/۱	۲۱۹
■ طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن (اعاده شده از شورای نگهبان)	۲۳۰
■ طرح اصلاح بند (ه) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)	۲۳۰

- لایحه پایانه‌های فروشگاه‌های و سامانه مؤدیان (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۲۳۳
- لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت مجارستان (اعاده‌شده از شورای نگهبان)..... ۲۳۷
- لایحه کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی..... ۲۴۰
- طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش ۲۵۶

- جلسه ۱۳۹۸/۸/۲۹ ۲۸۹**
- لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (اعاده‌شده از شورای نگهبان)..... ۲۹۰
- طرح استفساریه بند (۲) ماده (۲) قانون مالیات‌های مستقیم ۳۰۱
- طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (اعاده‌شده از شورای نگهبان)..... ۳۰۷
- اساسنامه شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی)..... ۳۱۲

- جلسه ۱۳۹۸/۹/۶ ۳۲۹**
- لایحه موافقتنامه سرویس‌های هوایی دوجانبه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت کشور کویت ۳۳۰
- لایحه موافقتنامه چهارچوب تسهیل تجارت بدون کاغذ فرامرزی در آسیا و اقیانوسیه..... ۳۳۲
- لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی در دریای خزر بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قزاقستان ۳۳۹
- لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه بین‌المللی تحلیل سامانه‌های کاربردی..... ۳۴۰
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ۳۴۷
- لایحه ایجاد هشت منطقه آزاد تجاری- صنعتی، اصلاح محدوده دو منطقه آزاد تجاری- صنعتی و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۳۶۲

- جلسه ۱۳۹۸/۹/۱۳ ۳۷۳**
- طرح الحاق موادی به قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (اعاده‌شده از شورای نگهبان) ۳۷۴
- اصلاح اساسنامه شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای ایلام، کرمانشاه، همدان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد و یزد ۴۰۸
- اصلاح اساسنامه سازمان خصوصی‌سازی ۴۰۹

- جلسه ۱۳۹۸/۹/۲۰ ۴۱۱**
- لایحه اصلاح مواد (۱)، (۷) و (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ۴۱۲
- لایحه تجارت ۴۲۶

- جلسه ۱۳۹۸/۹/۲۷ ۴۲۷**
- اساسنامه کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران ۴۲۸

- جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۴ ۴۷۹**
- طرح ساماندهی کارکنان قراردادی دانشگاه پیام نور..... ۴۸۰
- لایحه درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ۵۰۰

- جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۱۱ ۵۲۹**
- طرح ساماندهی صنعت خودرو (اعاده‌شده از شورای نگهبان)..... ۵۳۰

■ لایحه ایجاد هشت منطقه آزاد تجاری- صنعتی، اصلاح محدوده دو منطقه آزاد تجاری- صنعتی و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۴۲

■ طرح ایجاد مناطق ویژه اقتصادی ۵۵۹

جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۱۸ (صبح) ۵۶۱

■ لایحه ایجاد هشت منطقه آزاد تجاری- صنعتی، اصلاح محدوده دو منطقه آزاد تجاری- صنعتی و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۶۲

■ طرح ایجاد مناطق ویژه اقتصادی ۵۶۵

■ لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۷۶

■ لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۸۰

■ لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مشترک ایمنی مدیریت سوخت مصرف شده و ایمنی مدیریت پسماند پرتوزا (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۹۳

■ لایحه کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۹۴

■ طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۹۸

■ طرح الحاق یک ماده به قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه های سیاسی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۹۸

جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۱۸ (عصر) ۶۰۵

■ طرح تعیین تکلیف کارشناسان بیمه کشاورزی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۰۶

■ طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۱۰

■ طرح استفساریه تبصره (۱) بند (ذ) ماده (۸۷) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۶۲۲

■ لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات های بر درآمد به انضمام سند الحاقی (پروتکل) ۶۲۶

جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۲۵ (صبح) ۶۲۷

■ طرح کاهش مجازات حبس تعزیری ۶۲۸

جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۲۵ (عصر) ۶۵۱

■ لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات های بر درآمد به انضمام سند الحاقی (پروتکل) (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۵۲

■ طرح الزام دولت در تعیین سرفصل «جنایات و توطئه های آمریکا» در کتب درسی مدارس و دانشگاه ها ۶۵۹

جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۲ ۶۶۱

■ طرح کاهش مجازات حبس تعزیری ۶۶۲

جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۹ (صبح) ۷۰۷

■ طرح استفساریه بند (ج) ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۷۰۸

■ طرح شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی ۷۱۴

■ طرح کاهش مجازات حبس تعزیری ۷۴۸

■ جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۹ (عصر) ۷۶۵

■ طرح شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی ۷۶۶

- جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۱۶**..... ۷۷۱.....
- ۷۷۲ لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون شوراهای حل اختلاف.....
 - ۷۷۳ لایحه توسعه محدوده منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار.....
 - ۷۷۹ لایحه الحاق بنادر شهید بهشتی و شهید کلانتری به محدوده منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار.....
 - ۷۸۰ طرح استفساریه قانون الحاق یک ماده به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی مصوب ۱۳۹۷/۶/۱۳.....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۲۳ (صبح)**..... ۷۸۷.....
- ۷۸۸ لایحه ایجاد هشت منطقه آزاد تجاری- صنعتی، اصلاح محدوده دو منطقه آزاد تجاری- صنعتی و ایجاد سیزده منطقه ویژه اقتصادی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۷۹۱ طرح ایجاد مناطق ویژه اقتصادی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۷۹۵ طرح الحاق موادی به قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۸۰۰ طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۸۰۶ لایحه حمایت قضایی و بیمه‌ای از مأموران یگان حفاظت محیط زیست و جنگل‌بانی (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۸۲۱ لایحه اصلاح و تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۸۲۸ طرح اصلاح ماده (۴۴) قانون مدیریت خدمات کشوری.....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۲۳ (عصر)**..... ۸۳۵.....
- ۸۳۶ لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلايا (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
 - ۸۳۹ لایحه درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۲۳ (شب)**..... ۸۵۹.....
- ۸۶۰ لایحه درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها (اعاده‌شده از شورای نگهبان).....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۲/۲۱ (صبح)**..... ۸۷۱.....
- ۸۷۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۲/۲۱ (عصر)**..... ۹۱۵.....
- ۹۱۶ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۲/۲۴ (صبح)**..... ۹۶۱.....
- ۹۶۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۲/۲۴ (عصر)**..... ۱۰۳۳.....
- ۱۰۳۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....
- جلسه ۱۳۹۸/۱۲/۲۴ (شب)**..... ۱۰۸۵.....
- ۱۰۸۶ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....

مقدمه

بشود.... این می‌شود یک مستندی؛ این یک سابقه‌ای است. این سوابق، مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این مبنا مثلاً در پنجاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه‌ی تقویت علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشار مذاکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

بر همین اساس، با تشکیل «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» - که در حال حاضر در قالب «پژوهشکده شورای نگهبان» فعالیت می‌کند- انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مجموعه، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات و دلایل آرای شورای نگهبان، راه‌اندازی شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده و در نهایت، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

با وجود این، از سال ۱۳۹۳، کار آماده‌سازی متن مذاکرات اعضای شورای نگهبان در جلسات شورا برای انتشار عمومی، با عنایت به تأکیدهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، به‌عنوان یکی از اولویت‌های کاری پژوهشکده شورای نگهبان بازتعریف شد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر، بر اساس شیوه‌نامه‌ی مدون انجام می‌پذیرد: ابتدا فایل‌های صوتی ضبط‌شده از جلسات شورای نگهبان، پیاده‌سازی شده و به صورت متن مکتوب درمی‌آید. سپس این متون در اختیار کارشناسان پژوهشکده قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و پس از تأیید نهایی، برای انتشار در اختیار معاونت پژوهشی قرار می‌گیرد. پیش‌بینی مراحل چندگانه‌ی فوق برای آماده‌سازی متون مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان از آن جهت است که ویرایش فنی و ادبی این متون - که لازمه‌ی تبدیل ساختار گفتاری مذاکرات اعضا به نوشتاری قابل فهم برای خوانندگان است- احیاناً به اصالت متون خدشه‌ای وارد نیاورده و متون آماده‌شده برای انتشار، با

شورای نگهبان بر اساس اصول قانون اساسی، از جایگاه والایی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. مطابق اصل (۹۴) قانون اساسی، کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به‌وسیله‌ی شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایر شناخته شدن با موازین شرع یا قانون اساسی برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به‌موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به‌موجب اصل (۴) قانون اساسی، «کلیه‌ی قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است.» تفسیر قانون اساسی نیز به‌موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی نهاد شورای نگهبان قرار گرفته است. در راستای اجرای این اصول، کلیه‌ی مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی و نیز استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی که مدعی مغایرت مقررهای با موازین شرع‌اند، در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد و سرانجام در قالب نظر شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مجموعه‌ی نظرات ابرازی از سوی شورای نگهبان و نیز مشروح مذاکرات اعضای شورا در خصوص این نظرات که در خلال جلسات بررسی در شورای نگهبان بیان می‌شود، از اهمیت ویژه‌ی برخوردار است؛ چه آنکه این مجموعه مباحث و مذاکرات، علاوه بر آنکه بخشی از اسناد حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، می‌تواند به عنوان منبعی علمی، پشتوانه‌ی نظری غنی و قابل اتکایی برای نظام حقوقی کشور قلمداد شود و مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی - پژوهشی و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی واقع گردد.

مقام معظم رهبری نیز در دیدارهایی که در سال‌های اخیر با اعضای محترم شورای نگهبان داشته‌اند، بارها بر اهمیت نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان و ضرورت انتشار آنها پای فشرده‌اند. ایشان از جمله در دیداری که در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۸ با اعضای شورای نگهبان داشتند، به طور خاص در بیان اهمیت توجه به مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان فرمودند: «یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام، انتشار مذاکرات شورا است. این خیلی چیز خوبی است.... فرض بفرمایید در قانون مجازات، ماده‌ی چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد؛ خیلی خوب است که در انتشار مذاکرات، این نظرات مخالف ذکر

۱. نشانی اینترنتی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان:

- ذکر معنای لغوی یا اصطلاحی واژگان یا عبارات‌های به‌کارگیری‌شده در مذاکرات، در مواردی که نیازمند توضیح است.

- ذکر شناسنامه‌ی مختصر و گویا برای هر یک از موضوعاتی که در دستور جلسه‌ی بررسی شورا قرار گرفته است. این شناسنامه که در ابتدای بررسی هر موضوع به صورت پانویس آمده است، مشتمل بر سیر روند شکل‌گیری آن موضوع در مراجع مربوطه از ابتدا تا طرح آن در جلسه‌ی شورا، مراحل مختلف بررسی آن در جلسات شورا و نیز سرانجام آن پس از بررسی در شورای نگهبان است. این اطلاعات، علاوه بر آنکه می‌تواند آگاهی‌بخش خوانندگان در خصوص سوابق موضوع مطروحه باشد، راهنمای خوانندگان برای مراجعه به دیگر جلساتی است که این موضوع در دستور بررسی شورای نگهبان قرار داشته است.

- ذکر کامل نظر شورای نگهبان در پایان هر مرحله از بررسی شورا، که در نامه‌ی رسمی شورای نگهبان به مجلس منعکس شده است. همچنین در پایان بررسی هر ماده از مصوبه یا هر جزء از یک موضوع نیز، آن بند از نظر شورای نگهبان که در خصوص آن ماده یا جزء اظهار شده، ذکر شده است؛ البته در صورتی که شورا نسبت به آن ماده یا جزء، اظهار نظر کرده باشد.

- ذکر مواد قانون یا مقرراتی که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است. همچنین ذکر متن نظرات مجمع مشورتی فقهی و مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان که در متن مشروح مذاکرات به آنها استناد شده، ولی عیناً در جلسه خوانده نشده و در متن نیامده است.

- ذکر منابع و مأخذ مربوط به یک مطلب به صورت کامل، جهت دسترسی آسان خوانندگان به مستندات مطالب، اعم از کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع مکتوب و یا نشانی اینترنتی آن در فضای مجازی.

این کتاب محصول تلاش علمی جمعی از پژوهشگران این پژوهشکده است که با طی مراحل پیش‌گفته (ویرایش و مستندسازی، بازبینی و نظارت علمی) به سرانجام رسیده است. «ویرایش و مستندسازی متون» در این مجموعه، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان و خانم‌ها عباس حسن خانی، دکتر احمد تقی‌زاده، مصطفی شاکری، محمد مهاجری، دکتر مهدی رجائی، سید علی حسینی‌پور اردکانی، حمید فعلی، سعید رحمانیان، فرزانه خدائی، پوریا اسماعیل‌نژاد، محمدعلی محسنی، سمیرا خزائی و حمید نظریان بوده است. «بازبینی متون»، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان دکتر سیدسلیمان مرتضوی، سید احمد حسینی‌پور اردکانی، محمدمیشم نداف‌پور و دکتر محمدرضا اصغری شورشانی بوده و «نظارت علمی» بر مجموعه و نیز «مدیریت پروژه» بر عهده‌ی آقای دکتر کاظم کوهی اصفهانی بوده است که از زحمات این عزیزان قدردانی می‌شود. همچنین ضبط صوتی جلسات شورا و تبدیل فایل‌های صوتی به نوشتار بر عهده‌ی کارشناسان اداری تدوین شورای نگهبان آقایان رضا نادری‌زاده، محمدحسین نادری، محسن بیات، سعید همت‌یار، محمود درایت و ابوالفضل ولی‌خانی بوده است که از زحمات کلیه‌ی این عزیزان، به‌ویژه مدیر این مجموعه جناب آقای یاسر مجاهد تقدیر و تشکر می‌شود.

کمترین دخل و تصرف ممکن به متنی روان، سلیس و قابل فهم تبدیل شود. اعتقاد دست‌اندرکاران طرح بر آن بوده که مشروح مذاکرات شورا، نوعی سند محسوب می‌شود که در ویرایش و انتشار آن باید امانت‌داری را به طور کامل رعایت کرد.

مجموعه‌ی حاضر، بخشی دیگر از ثمره‌ی این فعالیت علمی است که مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۸، به جز مذاکرات مربوط به بررسی استعلامات دیوان عدالت اداری و مذاکرات مربوط به مباحث انتخاباتی را در برمی‌گیرد.^۱

نکات زیر برای استفاده‌ی مطلوب خوانندگان از این مجموعه، مفید و راهگشا است:

۱. ترتیب چینش مذاکرات اعضای شورای نگهبان در این کتاب، بر اساس ترتیب زمانی برگزاری جلسات شورا و ترتیب موضوعات بررسی‌شده در هر جلسه است که از نخستین جلسه‌ی برگزارشده در مهرماه ۱۳۹۸ تا پایان اسفند این سال را در بر می‌گیرد.

۲. همان‌طور که گفته شد، در این مجموعه سعی شده است ویرایش فنی و ادبی متون مشروح مذاکرات با کمترین دخل و تصرف در گفته‌های اعضای شورای نگهبان انجام شود. با وجود این، در مواردی که به ضرورت ویرایشی، واژه یا عبارتی به مذاکرات اعضا اضافه شده است، برای حفظ اصالت متن، بخش افزوده‌شده درون قلاب ([]) قرار گرفته است. بدیهی است این عبارات، برداشتی است که کارشناسان پژوهشکده از فحوای مباحث مطرح در مذاکرات اعضا استنباط کرده‌اند و به جهت اقتضائات ویرایشی، انسجام‌بخشی به مطالب مذکور در مذاکرات یا رفع ابهام از گفته‌های شفاهی اعضا به متن اضافه شده‌اند.

۳. مستندسازی‌های انجام‌شده در متن که عمدتاً به صورت پانویس در مشروح مذاکرات آمده، به شرح زیر است:

- ذکر مستند آیات، روایات یا نظرات فقهی و فتوایی اشاره‌شده در مذاکرات اعضا

- ذکر مستند و کامل نظرات شورای نگهبان که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است؛ اعم از نظریه‌های تفسیری یا مشورتی شورای نگهبان پیرامون اصول قانون اساسی یا سوابق نظرات شورا در خصوص مصوبات پیشین.

۱. گفتنی است پیش‌تر یازده جلد کتاب از مجموعه کتاب‌های مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان که به مذاکرات نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۷۹، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۲، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۳، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۵، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۶، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۸ و مذاکرات این شورا در خصوص قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مربوط می‌شد، در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷، ۱۳۹۹، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به چاپ رسیده است. همچنین در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ نیز دو کتاب تحت عنوان «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۵۹)» و «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۶۰)» از سوی مرکز تحقیقات شورای نگهبان به چاپ رسیده است که به جهت ضبط نشدن برخی جلسات شورای نگهبان در ابتدای پیروزی انقلاب یا فقدان نوارهای ضبط‌شده در حال حاضر، صرفاً مشتمل بر برخی از مذاکرات اعضای شورا در جلسات برگزارشده در سال‌های مذکور است. آماده‌سازی سایر مجلدات این مجموعه نیز در حال انجام است که ان‌شاءالله به محض تکمیل، در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است متن کلیه‌ی مشروح مذاکرات‌های نهایی‌شده (اعم از مشروح‌هایی که در قالب کتاب چاپ شده است و مشروح‌هایی که هنوز به مرحله‌ی چاپ نرسیده است) بر روی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان، ذیل عنوان «مشروح مذاکرات» قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقیق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از چهل سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند؛ ضمن آنکه آگاهی‌بخش ناظران بیرونی از میزان دقت‌ورزی و موشکافی علمی اعضای محترم شورا در هنگام بررسی مسائل مختلف حقوقی و فقهی باشد و روند قانون‌گذاری و نظارت بر آن در نظام جمهوری اسلامی ایران را در معرض دید همگان قرار دهد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

زمستان ۱۴۰۳

